... libro 7 Cap 24

... que sunt ... de phy... ad probabit.

... Aristoteles de Natura
... nihil facit frustra

... Quoties participa...
... fuit in ... ...

...

... superiorem ... genere ...

... (?)

... ...

...

... non potest ...
... singulis ...
... ...

Scotus ...

Omne ... ...
... ...
... ...

Mathias Posnanien[sis]

A D 1 5 6 9

constat 1 fl [illegible]

[illegible]

Corpus quod corrumpitur ag-
gravat animam

Hoc genus tertium dividendi appellant alij acci-
dentali. qui est triplex

1 quando res subiecta dividitur in accidentia
ut ... quando subiecta substantia divi-
ditur ratione eorum quae sunt accidentia
~~[illegible] substantia~~

2 accidentia in subiecta.

3 cum ipsa accidentia [illegible] accidentia [illegible] dividuntur
sub alio accidens vel genus vel species

Tamdiu quamdiu [illegible] in abstinentia est
[illegible] tota [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ait

ANACEPHALEOSIS SEV ENVMERATIO CAPITVM omnium totius artis Dialecticæ summam complectens, à Cornelio Valerio Vltraiectino digesta, ac nunc postremùm recognita.

Dialectica est diligēs disserēdi ratio, quæ distributa est in artem

- Inueniendi, quæ docet rationem inueniēdorum arg. in qua traduntur
  - Elementa, quę pertinēt ad themata, seu quęstiones
    - Simplices, quæ tractātur definitione & diuisione, quę nō possunt explicari, nisi cognitis vocum gradib. & categorijs, quæ vulgo appellātur
  - Loci
- Iudicādi

Tabula prima elementorum definitionis & diuisionis.

- Prędicabilia latinè voces, quæ dicuntur aut
  - De vno, vt sunt indiuidua.
  - De pluribus vniuersalia
    - Species
      - Specialissima, latinè vltima seu infima,
      - Subalterna, latinè interiecta.
    - Genus
      - Generalissimum, latinè primum seu summum.
      - Subalternum, latinè interiectum.
    - Differentia
      - Communis } vtraque fortuita discrimina notat.
      - Propria } vtraque fortuita discrimina notat.
      - Maximè propria, veraq; differentia atq; hæc
        - Speciei constituēs.
        - Generis diuidens.
    - Proprium
    - Accidens
      - Separabile,
      - Non separabile.
- Prędicamēta rectius græcè categoriæ nominentur.
  - Substātia, quæ res naturales complectitur, vt sunt spiritus, astra, elementa, animantes, stirpes, lapides, metalla, meteora, liquores, &c.
  - Quantitas, quæ rerum magnitudinem & multitudinem continet.
  - Qualitas, quæ animi vel corporis affectionem & formam significat.
  - Collatio, qua comprehenduntur ea quæ cum alijs cōferuntur.
  - Agere, effectionem in rem subiectā adhibitam notat.
  - Pati seu fieri,les accipere, est actionis effectus.
  - Vbi, locorum descriptiones complectitur.
  - Quando, continet temporum differentias.
  - Situm esse, positum in corporis exprimit.
  - Habere, est tectum esse, vt vestitum, ornatum, armatum, &c.

Cognitis vocib. & categorijs traduntur

Tabula secunda definitionis & diuisionis.

- Definitio
  - Nominis, quæ necessariò adhibetur, cùm de voce ambigua disputatur.
  - Rei, cuius qnq; formę sūt. Finitio
    - Essentiæ, vt Bestia est aīal rationis expers. Cādor est color vidēdi sensum dissipās.
    - Causarum ex
      - Materia, vt Domus est ædificium ex lignis & lapidibus, &c. cōstructū.
      - Forma, vt Tunica vestis breuior est sine manicis.
      - Efficiente, vt Senatusconsultū est, quod senatus iubet atq; constituit.
      - Fine, vt Vestis est indumentum corporis tegendi causa comparatum.
    - Effectorum & officiorū, vt Lactuca & malua herbæ sunt, quæ ventrem leniunt.
    - Partium & formarum, vt Dies ciuilis est spatium 24. horarum æqualium.
    - Accidentium, vt Asinus est animal auritum, solidis pedibus, & fœcundum.
- Diuisio
  - Nominis ambigui in suas significationes, quæ magis enumeratio significationum dicenda videtur, quàm diuisio.
  - Rei, quæ triplex est,
    - 1. Generis in
      - Species proximas, cum formarū differentijs nō sunt imposita nomina: vt Corporū simplicium aliud est cœlum, aliud elementum.
      - Differētias, cū nō sūt formis indita nomina, vt Corporū aliud animatū est, aliud inanimū. Vel p differentias in species: vt Magnitudinū alia lōga est, vt linea: alia lata, vt superficies: alia crassa, vt corpus.
    - 2. Totius in partes, vt si Remp. Rom. in Senatores, Equites, & Plebē partiaris.
    - 3.
      - Subiecti in accidentia, vt Hominum alij liberi sunt, alij serui.
      - Accidētis in subiecta, vt Bonorū aliud est animi, aliud corporis, aliud fortunæ.
      - Accidentis in alia accidentia, vt Bonorum aliud honestum, aliud vtile, aliud iucundum.

Methodus tractandi simplicis thematis.

Nouem locis seu quæstionibus explicatur simplicis thematis natura, quæ sunt

1. An sit?
2. Quid sit?
3. Quæ species & partes?
4. Quale sit?
5. Quæ causæ?
6. Qui effectus, vires, & officia?
7. Quæ cognata & similia?
8. Quæ pugnantia?
9. Quæ testimonia & exempla?

Tabula tertia elementorum argumentationis.

Coniunctas, quæ tractantur argumentatione, quæ constat ex enunciationibus, quarum alia est

- Categorica, seu simplex
  - 1.
    - Vera
      - Necessaria.
      - Fortuita.
    - Falsa & impossibilis.
  - 2.
    - Aiens.
    - Negans.
  - 3.
    - Generalis.
    - Specialis.
    - Indefinita.
    - Singularis.
- Hypothetica, seu copulata
  - Connexa, Disiuncta, Cōiuncta, vulgò Conditionalis, Disiunctiua, Copulatiua.

Enunciationū binarū tres inter ipsas sunt affectiones, quę vulgò dicūtur

- Oppositio. Oppositarum enunciationum propriè duæ species sunt
  - Contrariæ, latinè aduersæ.
  - Contradicentes, seu disparatæ.
  - Non pugnant subcontrariæ, quoniā de eodem subiecto non dicuntur: nec subalternæ, nam inter has non est negatio.
- Aequipollentia, quam rectius græcè isodynamiam appellaueris.
- Cōuersio
  - Simplex.
  - Per accidens.
  - Per contrapositionem, seu per contrarium.

Tabula quarta locorum dialecticorum.

Loci

- Personarū
  - Genus, natio, sexus, ætas, educatio & institutio, habitus corporis, animi affectio, indoles & mores, conditio & fortuna, victus, studia, res gestæ, mors, &c.
- Rerum
  - Insiti
    - Interiores
      - Definitio & definitū. Etymologia & nomē rei. Differentia & proprium.
      - Coniugata.
      - Genus & commune.
      - Species & particulare.
      - Totum, Partes } vtrumq;
        - Substantiale.
        - Integrale.
    - Medij
      - Subiecta.
      - Adiacentia.
      - Actus.
    - Externi
      - Causæ quatuor
        - Efficiens
          - Natura.
          - Cōsilio.
        - Finis, alius est
          - Summus.
          - Destinatus.
        - Materia rei
          - Naturalis.
          - Artificiosa
            - Permanēs.
            - Transiens.
        - Forma.
      - Effectus efficientis, finis, materiæ, formæ.
      - Adiuncta, quæ vel ante rem, vel cū re, vel post rem eueniunt.
      - Similia.
      - Dissimilia.
      - Comparatio.
        - Maiorum.
        - Minorum.
        - Parium.
      - Contraria, quorū genera quatuor
        - Aduersa.
        - Cōtradicētia.
        - Collata.
        - Priuantia.
  - Assumpti, vt testimonia.
    - Præiudicia.
    - Rumores.
    - Tormenta.
    - Tabulæ.
    - Iusiurandum.
    - Testes.

Iudicādi, quæ de inuētis argumētis iudicat, eaq; disponit, in qua cernitur argumētatio. i. argumēti explicatio, quæ Dialecticæ finis est. Conficitur aūt ex enunciationibus argumētatio, cuius numerantur hæ (species.

Tabula quinta argumentationis.

- Syllogismus qui ex forma pronunciatorum duplex est
  - Categoricus seu simplex, qui constat ex
    - Materia, qūa continentur
      - Termini tres
        - Minor, quæstionis subiectum.
        - Maior, quæstionis attributum.
        - Medius, argumentum.
      - Enunciationes tres
        - Maior, latinè propositio.
        - Minor, latinè assumptio.
        - Conclusio, seu complexio.
    - Forma. i. terminorū dimēsione, quę cōstat ex
      - Figura. i. medij collocatione. Figurę autem sunt tres
        - Prima, cuius 4. modi perfecti.
          - Barbara, Celarent,
          - Darij, Ferio.
        - Secunda, quæ modos 4. complectitur
          - Cesare, Camestres,
          - Festino, Baroco.
        - Tertia, quæ sex modos habet
          - Darapti, Pelapton,
          - Disamis, Datisi,
          - Bocardo, Ferison.
          - Huc refertur & ille syllogismus, quem expositorium nominant.
      - Modo. i. conclusionis genere. Modorū alij
        - Generales,
        - Speciales,
        - Aientes,
        - Negantes, quorū è conclusione ductū est nomen.
  - Hypotheticus, qui cōficitur ex enunciationibus hypotheticis. Constat hic quoq; ex partibus tribus
    - Propositione, sed quæ ex simplicibus enunciationibus cōponitur.
    - Assumptione, quæ alteram propositionis hypotheticæ partem assumit.
    - Conclusione, quæ id quod assumptum est concludit.
- Syllogismus dialecticus à rhetorico distat, quod ille tripartitus sit, hic qnquepartitus: ille trib', hic quinq; proloquijs absoluatur.

Triplex quoq; syllogismus hypotheticus.

- Connexus, Disiunctus, Coniunctus, vulgò Conditionalis, Disiunctiuus, Copulatiuus.

Ex materia syllogismus triplex dicitur.

- Demōstratiuus, Dialecticus, Sophisticus, cōstās ex enūciationib.
  - Veris,
  - Credibilibus,
  - Falsis & fallacibus. Raræ tamē sophistarū cōclusiunculæ veri syllogismi sunt.

Enthymema

- Rhetoricum, argumentum ex contrarijs conclusum.
- Dialecticum, est syllogismus imperfectus. Huius partes duæ sunt
  - Antecedens,
  - Consequens.

Inductio

- Rhetorica, quæ rem vnā ex pluribus similibus colligit.
- Dialectica, quę ex rerum singularum, quæ similes sunt, inductione res vniuersas colligit.
- Vtriusq; partes duæ
  - Antecedens,
  - Consequens.

Exemplum, quod vnum ex altero, quod simile est, confirmat.

Sorites, est argumentatio qua gradibus quibusdam ad conclusionem peruenitur.

Adduntur & aliæ quædam concludendi rationes, partim captiosæ, partim locis dialecticis annumerandæ: Dilemma, Ceratina, Crocodilites, Asystaton, Pseudomenon, Enumeratio, Simplex conclusio, Subiectio, Oppositio, Violatio.

Tabula sexta locorum sophisticorum.

Captiones aliæ sunt in

- Verbis, quorum sunt genera sex
  - Homonymia, Ambiguitas, Coniūctio distrahēdorū, Distractio coniūctorū. Accentus, Forma orationis.
- Rebus, quarū 7. sunt formæ
  - Accidens, Finitum circunstantijs pro simpliciter dicto, Ignoratio elenchi, Consequens, Petitio principij, Quod non est causa pro causa positum, Plura rogata.

In rōne dissoluēdi vitiosā & fallacē argumēt. spectanda sunt

- Materia, in qua cū inerit vitiū, diluetur arg. vel
  - Inficiatione, cū alterutrā priorū enunciationū verā esse negamus.
  - Distinctione, cum termini sunt ambigui.
- Forma, quæ dissoluetur, cū ex pręcedentibus aliquid effici negamus, aliterq; cōclusum esse docemus, quàm vel figura vel modus requirat.

ANTVERPIÆ,

Ex officina Gulielmi Silvij, Typographi Regij. 1566.

Tabule

Tabule

Tabule

Tabule

Tabule

Tabule

Tabule

Tabule

Tabule

Tabule

Tabule

Tabule

Tabule

[illegible] fuit [illegible]

apud Romanos [illegible] habebant [illegible]
libros [illegible] publice [illegible]
Censu, [illegible], [illegible]
[illegible]
[illegible]

Memini partem [illegible]
Quod sunt partes [illegible]
Nomen et [illegible]

[illegible] Aristotelis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

aliud per se et [illegible] bono quia [illegible] per aliud
[illegible] habent per aliud [illegible]
beneficio [illegible] quemadmodum [illegible] habet
locum in [illegible] beneficio [illegible] habet
locum in [illegible]
[illegible] beneficio [illegible]
Differentias [illegible] habent [illegible]
Tertium [illegible]
[illegible] quod [illegible] sunt [illegible].

4 [illegible] 5

